

ארץ ימי - "עלמא" - ייעוץ אסטרטגי ופיננסי*

אילן רון

הקמת תאגיד מים וביווב הנה צעד חיובי ופתבקש. חנישיוں שולה כי רחת השירות בתחומיים אלה, בכל מקום בו הוקם תאגיד, ולא נרור ביחס לשירות ולהשיקעות שbovezu לפני כן. עם זאת, גוף הרגולציה אינם מסוגלים לעודד בפתרונותיה שנקבעו לפני החוק.

הרעיון המרכזי של חוק תאגיד מים וביווב הוא שרשوت מקומית אינה צריכה לספק שירותי תשתיות, כשם שאינה מספקת שירותי טלפון, כבליים, גז וחשמל.

לאחרונה עלה נושא התאגד לכותרות בשל התנגדות ראש עיר לחוק התאגד, הנתקט בסנקציות חמורות לרשותiana עמדת יעד הסופי - הקמת תאגיד מים וביווב עד 1.9.2009. עד כמה נכונה טענת ראשי הערים לפיה הקמת התאגידים תביא להפרטה משק המים והביבו העירוני, תגרום לעלייה במחיר המים ותוריד לשפל את רמת השירות לתושבים?

הגורםים הממשתנים אכן עשויים מאצחים ניכרים וראויים להערכתה להקים תאגיד מים וביווב - בפרט יחדת הממונה על התאגידים במשרד הפנים. ואולם חרף מאצחים כוח האדם של גופי הרגולציה אינם עומד בכל פחופורציה למשימותיהם שנקבעו לפני החוק. במצב הקיים היום, הרגולציה מזכירה במספר מובנים גיבנה שוויצרית. זאת ועוד, עתיד ההסדרה אינו ברור מכיוון שביום 1 לינואר 2010 תוטמע יחדת הממונה על התאגידים בתוך רשות המים הממשלתית. כאשר לאושן לא ברור כיצד לכתיבת שורות אלו יהיה מתוכננת פעולתה לאחר מכן.

קיימים עדיןunnelים רבים ונושאים רבים שהחוק סדר או פועלויות שהמשמלה לא השלים. יודגש כי למורת זאת, הקמת תאגיד מים וביווב לא דיחוי הנה הצעד המומלץ, והיתרונות עליהם על החסכנות - גם במערכות הסדרה לא מושלמות. חוק תאגיד מים וביווב הנה בעיקרו חוק טוב ההולם את הצרכים, להלן יתרונוטו:

קביעת אמות מידת שירות ("סל השירותים") – מבני השירותים המוניציפאלים שירותי אספקת מים על ידי תאגיד מים וביווב עירוניים הינם השירות היחיד עד כה, הכלול "סל השירותים" מחייב לאספקתו. משרד הפנים אינם מחייב את "סל השירותים" על שירותי מקומיות שלא הקימו תאגיד מים וביווב ובכך נגרם לתושבים עול כפוף: (1) רמת השירות של צרכנים בשרותים שהפכו את חוק תאגיד מים

*עלמא" מנהלת הקמת תאגיד מים וביווב במגזר הלא' יהוד' במסגרת צוותי ניהול מסעד הפנים וכן מנהלת את הקמתם של מספר תאגידים נוספים מטעם שירותי מקומיות. כל הכתוב במאמר זה מייצג אך ורק את דעתו של כתבו. לוגו: erezeyemini@spark.co.il

² במסגרת הצעת החלטה לממשלה לתקציב 2009 מוצע על ידי משרד האוצר לבטל את ייחdet הממונה על התאגידים ולהעבירה לרשות המים הממשלתית ביום 1 לינואר 2009, שנה לפני המועד המקורי בחוק.

העלויות הקבועות על מספר צרכנים רב יותר זהה מבלתי לפגוע באיכות השירות.

ידגש כי כבר היום רשות מקומית מסוימת מפעילות שירותים מוניציפליים רבים בהליך מכרה תחרותי משגיה רשות מקומית "קטנה" את היתרונות לגודל עליידי חברות ארציות שנוטנות שירותים. משק המים אינו שונה מכך; ניתן לראות מקרים רבים בהם קבלני תחזקה ותפעול מפעילים רשותות לאו וDAOות

תאגידים מים וביבן אזרחים חושפים רשות מקומית שונות לאו DAOות הנובעת מקליטת משק מים וביבן של רשות מקומית אחרת. ברור כלל, כי במקורה של רשות מקומית "חלשה" יכול נטול הבסוד על הרשותות "חזקאה" של התאגיד. המדינה מחזיבת רשות מקומית לסייע לסייע האחת את רשותה. זאת ועוד, אם צורף של רשות מקומית פוגע בחוקון הפיננסי של הרשותות הקומיות בתאגיד, אין הממשלה מעוניינה "רשות בתוחן" לתאגיד לקליטת הרשותות החלשה. נשא זה גורם להקמת תאגידים מים וביבן מגזרים, מכיוון רשותות מקומיות פוגעות במגזר היהודי מסרבות לקלוט רשותות מקומיות בעלות חarakטר סוציא אקונומי נמוך בקרבת תושביהם (לרוב, הדבר מאפיין את המגזר הלא היהודי).

קיים מלבד 22 לרשותות קטנות המעוניינות להקים תאגידים: (1) בגל קוטן הן לא מקבלות רישיון מטעם הממשלה על התאגידים; (2) למפונה על התאגידים אין כלום חוקים להכricht תאגידים קיימים לקלוט רשותות מקומיות קטנות (או בכלל לקלוט רשותות נוספת). וכך גם לאחר שרשומות קטנה מקבלת החלטה על הקמת תאגיד אין הדבר מבטיח לה שהדבר אפשרי, כתוצאה מכך הופכות רשותות אלה לפורעות חוק.

הנברת הבועלות

החוק קבע כי הרשות המקומית תעביר את נכסיו המים והביבב התפעוליים לידי התאגיד (אין המאמר נכנס להבדלים משלnit בין זכויות חכירה לבועלות כי אין הבדל מהותי מבחינה כלכלית בין השניים). עוד קבע החוק כי אם נוכח לדעת הממשלה על התאגידים כי תאגיד אינו מתנהל כראוי הוא רשאי למנות לתאגיד זה מנהל ממונה.

מנוי זה, משמעו במכבתת המילימ' הממשלתי - הלאמלה. מכיוון שלכל תאגיד יש אופציה של האמנה על ידי הממשלה, לא יוכנסו משקיעים (או שיכניסו את גורם אי הוודאות) וככל נוטן אשראי יחווש לפני הענקת אשראי לתאגידים אלו. אלא וודאות - עדין "יסמכו תאגידים מים וביבן על סיוע ממשלתי" (לראה: תאגידים מים "חלשים" קיימים אינם צדילים לגיס את הווון הנדרש להפעלתם אלא באמצעות אשראי ממשלתי).

זאת ועוד, לא נקבעה מתוכנת הפרטה, אם בכלל, של התאגידים. ברור כי נשא זה מהותי - אין לקדם את נשוא ההפרטה בטרם יופעל התאגידים במתוכנת של בעלות רשותות מקומיות מלאה של לפחות 5 שנים.

הodialיות של הרגולטור

הממונה על התאגידים המעניין את הרישונות לתאגידים מים וביבן: מבחן בשני כובעים:

(1) רגולטור - האחראי על אסדרה של תאגידים מים וביבן; (2) "סוכן מכירות" של הקמת תאגידים בקרבת רשותות מקומיות.

דו-alias זו, קרי אותו גורם מחייב על הקמת התאגידים על הפיקוח עליהם, היא בעיתית. גוף "המכירה" אינו אמור לשמש כגוף האמור לפיקח על התאגידים. היה מקום לשקל מינღלה להקמת תאגידים, נפרדת מהגוף המפקח.

את הקשר של ההשיקעות לפי מוחזרים כלכליים חיצוניים. לעומת זאת היתרונות, מפורטים להלן הנושאים שמערכת הרגולציה טרם השלימה, למרות שהחוק נכנס לשנתו השםינית.

חברה להקים תאגיד. אבל...

במבחן התוצאה רוב הרשותות המקומיות פורעות חוק וטרם הקימו תאגיד. לפי החוק ישנה חובה להקים את תאגיד המים והביבב עד משנת 2002. אבל קיימים מספר אבוסדים בהליך הקמה:

1. מדינת החלטת ראש העיר;
2. נדרש רוב בקרב חברי מלאת מועצת העיר. דהיינו, מלאת מועצת העיר יכולה לקבל החלטה על אי הקמת תאגיד. כאמור, אי הקמת תאגיד הנה עבירה על חוק תאגידים מים וביבן. ככלומר, החוק מאפשר לחברי מלאת מועצת עיר לקבל החלטה שמבאה להפרtan. אם ההקמה הנה חובה, מדובר יש צורך בהחלטת מלאת מועצת עיר? האם יש להתייחס לחברי מלאת מועצת העיר כל "חותמת גומי"?

תעריף המים והביבב

תאגידים מים וביבן יהיו מונופולים בתחום המוגדר של רישויון. כ גופים עסקיים על התאגידים לפעול כר שהتعريف יהיה מקסימלי וההשיקעה מינימלית. קביעת תעריף המים של התאגידים הוטלה לאחר חקיקת החוק על הרשות לשירותים ציבוריים מים וביבן, רשות חוץ ממשותית עצמאית סטאטוטורית שהיתה אמורה לפעול בעצמאות (בדומה לשירותים ציבוריים - חשמל).

קביעת التعريف הייתה אמורה להתבסס על "עקרון הูลות" לפי הרשות הייתה אמורה לקבוע את העליות המוכרות לכל תאגיד ומahan היא נגזר הتعريف.

הتعريف צריך לאזן בין השניים: (1) גביה תעريف שאינו עולה על המדרש מהצרך; (2) שמירה על חוסן הפיננסי של התאגידים תוך מתן אפשרות לגיס הון באופן עצמאי.

ניתן להתייחס לסוגיה משני קטבים. אחד לצרכנים אין ברירה אלא לקבל שירות מההתאגידים שבתחום רישיוןם הם מתוגרים, מайдן, רשות המים צריכה להבטיח שההתאגיד עומד ב"סל השירותים" ומعني ששירות ברמה מסוימת (העלות הנמוכה ביותר שמאפשרת לספק שירותים זה). אין עלויות סבירות (העלות הנמוכה ביותר שמאפשרת לספק יחיד, שוק בעוד ששוק המים העירוני הנו מונופוליסטי ומוגבל לספק יחיד, שוק ההון הנה שוק תחרות). תאגידים מדרשים לגיס הלוואות בבנקים, על מנת לממן את תוכניות הפיתוח לבנקים, כוותני אשראי, יש אלטרנטיבות להעניק אשראי אחרים והם יקבעו את גובה הריבית (ואם בכלל להעניק הלוואות) בהתאם לכמות ההחזר שנובעת מגובה התעריפים. לכן הتعريف צריך לכוסות את העליות השוטפות של התאגיד ולתת תשואה הולמת על הנכסים הטעפוניים (ללא תשואה זו לא יוכל התאגיד להשיקע ללא תקציבים ממשותיים).

בשנת 2006 פורקה הרשות לשירותים ציבוריים - מים וביבן ו莫זגה עם רשות המים והממשלתי. נוכן לכטיבת שותות אלו סרים פורטמו כליל תערIFI המים של התאגידים. זאת ועוד, בגל שיקולים פוליטיים בחרה הממשלה להורות לרשות המים לקבוע את התעריפים לפי בסיס מדורג (זהינו שהיקור יפרס על פני מספר שנים).

חדניות אזרחיות לא קוורנטי

על-פי אחת מהנחות הבסיס, שלא ניתן להoxicן אמפרית בהעדות של נתונים זהות כמספרים פומביים של תאגידים, קיימת תשואה עליה לא "גודל", זהינו ככל שההתאגיד יהיה גדול יותר ניתן יהיה להעmis את

הסבירה וסקיפות

ישנה דלota של חומר הסברתי בכל הנוגע לתאגידים. אתר משרד הפנים כולל מספר ניירות עמדה לא מחיבים, רוגם מלפני כמה שנים. רשות מקומית /או כל בעל עניין אחר בתחום מחויב בהוצאה כספית ניכרת על מנת לקבל מידע - שכירת ייעז, פגישות עם אנשי משרד הפנים, ועוד.

פסדי נתוניים

נשנת אףה של רגולציה הנה היכולת להשווות בין ביצועו של תאגיד האחד ביחס לאחרים. למרות שישנם כבר מעל תשעה תאגידים חלקם פעילים במשך שנים, לא מזגגה הן רשות המים והן יחידת הממונה על התאגידים מדדים השוואתיים רלוונטיים. גם כאן שאן כמעט עלות כספית בהפקתם (מחוזרים, פחות מים, שוויי AMAZON, נטול חוב, עמידה "בסל שירותים" ועוד).

אי הצגה של נתונים אלו, מונעת גם יכולת של בחינה, כגון האם הסיע שניתן על ידי הממשלה אפקטיב? האם צמיחה לצרכנים תועלת מהקדםם של התאגידים, ועוד. רשות המים שקיבלה על עצמה את תפקידיה הרשות לשירותים ציבוריים למים ולביוב טרם פרסמה את כללי הדיווח החשבונאי של התאגידים. ללא כללים אלו לא ניתן יהיה להשוות בין התאגידים השונים.

סיכום

למרות הקיימים המפורטים בכתבבה זו, מומלץ לרוב הרשותות להקים תאגיד מים וביב, כיוון שהדבר משרת את האינטרסים של הרשות המקומית ושל תושביה. הקמת תאגיד מים וביב, כמו גם מערכת רגולציה הנם תהליכי ארוכי טווח. הניסיון בישראל מוכיח כי גופי הרגולציה "לומדים תוך כדי תנועה"; קיימת נוכחות רבה מצדם לפעול במהרה על מנת להשלים את הנדרש בזמן הקצר ביותר. מהיכרונו והערכתו המקצועית לכל הנוגעים בדבר, סביר להניח כי מערכת הרגולציה תתיצב בתקופה הקרובה, וזאת לאור הקמת רשות מים ממשלתית אחת שתוכל לטפל בנושא עם משאים רבים יותר.